ET introiuit iterū in ſynagogã: ⁊ erat ibi
homo habens manū aridã. Et obſerua-
bãt eū ſi ſabbatiſ curaret vt accuſarēt illū
Et ait hōi habēti manū aridã: Surge in mediū.
Et dicit eis: Licet ſabbatis bn̄ facere an male: ani
mã ſaluã facere an pdere? At illi tacebãt. ⁊ circū-
ſpiciēs eos cū ira: contriſtatus ſup cecitate cordis
eorū ⁊ dicit homini: Extende manum tuam. Et
extendit: ⁊ reſtituta eſt manus illi.

THEOPHI. Poſtq̄ dn̄s iudeos q̄ diſcipulos accu
ſauerat q̄ ſpicas ſabbato euellebãt exemplo dauid ↄfu-
dit: nūc amplius ipſos ad veritatē reducēs: miraculū in
ſabbato operat: oñdens q̄ ſi operari ſabbato miracula
in ſalutē hoīuʒ piū eſt: nō eſt malū in ſabbato neceſſaria
corporis opari. dicit ergo: Et introi. iterū in ſyna. ⁊ erat
ibi homo habēs ma. ari. ⁊ obſer. eū ſi ſab cu. vt accu. eū
BEDA: Quia enī deſtructionē ſabbati quã in diſcipul
arguebãt ꝓbabili excuſauerat exēplo: nūc ipm obſernã-
do calūniari volūt: vt ſi ſabbato curet: trãſgreſſiōis. ſi nō
curet: crudelitatis aut imbecillitatis arguant. Sequit: Et
ait ho. ha. ma. ari. ſurge in mediū. CHRY. Statuit q̄-
dē illū in medio vt terrerent aſpectu: ac viſo eo cōpatiãt
⁊ maliciã deponãt. BEDA: Et preueniēs calūniã iude
orū quã ei parauerat: arguit eos: q2 legis ꝑcepta praua tē
tatione violabãt. vn̄ ſequit: Et dicit eis: licet ſabbato bn̄
facere: an male? Hoc aūt q̄rit: q2 eſtimabãt in ſabbato etiã
a bonis opibus feriandū: cū lex a malis abſtinere iube-
at dicēs: Omne opus ſeruile nō facietis in eo. i. peccatū:
q2 qui facit peccatū ſeruus eſt peccati. Idem aūt eſt qđ ꝓ
miſerat: bene facere an male. ⁊ qđ poſtea ſubdit: Aiã ſal
uã facere an perdere. hoc ē hoīeʒ curare an nō: nō q̄ deꝰ
ſūme bonus auctor ꝑditiōis nobis eſſe poſſit: ſed q̄ eiꝰ
nō ſaluare ſcripture ↄſuetudine pdere dicit. Siquē vero
mouet quare dn̄s cū corpus eſſet curaturus de aīe ſalua
tione interrogauerit: intelligat vel aīam more ſcripturaꝝ
ꝓ hoīe poſitã: ſicut dicit: De ſūt aīe que exierūt de femo
re Jacob. vel q̄ illa miracula propter anime ſalutē facie-
bat: vel q̄ ipſa manus ſanatio ſalutē anime ſignificabat.
AVGV. De cō. euã. Sed pōt mouere: quō Mattheꝰ
dixerit q̄ ipſi interrogauerint dn̄m: ſi licet ſabbato cura
re: cū Marcus illos potius interrogatos a dn̄o ꝑhibe-
at: licet ſabbato bn̄ facere: an male? Itaqꝫ intelligendū eſt
q̄ illi prius interrogauerūt dn̄m: ſi licet ſabbato curare?
deinde q̄ intelligēs cogitatiōes eoꝝ aditū accuſandi q̄rē
tiū: ↄſtituerit in medio illū quē fuerat ſanaturus: ⁊ interro
gauerit q̄ Marcus ⁊ Lucas eū interrogaſſe cōmemorãt:
ac tūc illis tacētibus ꝓpoſuiſſe ſimilitudinē de oue: ⁊ cō
cluſiſſe q̄ liceat ſabbati bn̄ facere. Sequit: At illi tacebãt
CHRY. Sciebãt. n. q̄ eū omnino curaret. Sequit: Et
circūſpi. eos cū ira. q̄ eos cū ira circūſpicit ac triſtat ſup
cecitate cordis eoꝝ: humanitati ↄuenit: quã ꝓ nobis ſu-
ſcipe dignatꝰ eſt. vbo aūt miraculū ↄiungit: vn̄ ſola voce
homo curat. vn̄ ſequit: Et extē. ⁊ reſti. eſt ma. illi. per hec
oīa pro diſcipulis rn̄dens: ſimulqꝫ oſtendēs ſuã vitã ex-
iſtere ſupra legē. BEDA: Myſtice aūt homo q̄ manū
habebat aridã humanū genus indicat in fecūditate boni
operis areſactū: ſed dn̄i miſeratiōe curatū: cuius dextera
q̄ in primo parente dū vetite arboris poma decerperet
aruerat: ꝑ redēptoris gratiã dū inſontes manus in cruce
arboris tenderet: bonoꝝ opeꝝ ſuccis eſt reſtituta ſaluti.
Et bn̄ in ſynagoga manꝰ erat arida: q2 vbi ſciē donū ma
ius ē: ibi grauius eſt inexcuſabilis noxe piculū. HIE-
RO. Vel ſignificãt auaros q̄ valētes dare volūt accipe
pdari ⁊ nō largiri: q̄bus dī vt extendãt manus ſuas. i. q̄
furabat iã nō furet: magis aūt laboret operãs manu ſua
qđ bonū eſt: vt hēat vn̄ ↄmunicet indigētibꝰ. THEO.
Vel aridã dextrã hʒ manū q̄ſquis nō opat q̄ ſut dextre
partis. ex quo. n. manus nr̄a ↄſtituit in operibꝰ ꝓhibitis:
ex tūc areſcit in operatiōe boni. Iteꝝ vo reſtaurabit q̄n
in virtute ſtabit. vn̄ Chriſtus dicit. Surge. ſ. a peccatis: ⁊
ſta in medio. ⁊ neqꝫ ad diminutum neqꝫ ad ſupabundan
tiam ſe extendit.

¶ Exeuntes aūt phariſei ſtatim cū herodianis
ↄſiliū faciebãt aduerſuſ eū quō eū pderent. Jeſus
aūt cū diſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare: ⁊ multa tur
ba a galilea ⁊ iudea ſecuta eſt eū: ⁊ ab hieroſoly
limis ⁊ ab idumea ⁊ trãſ iordanē: ⁊ q̄ circa tyrū ⁊
ſidonē multitudo magna audiētes q̄ faciebat ve
nerūt ad eū. Et dixit ieſus diſcipulis ſuis: vt in na
uicula ſibi deſeruirēt ꝓpter turbã: ne cōprimerēt
eū. Multos. n. ſanabat: ita vt irruerent in eū vt il
lū tangerēt. Quotquot aūt habebãt plagas: ⁊ ſpi
ritus imundi cū illū videbãt: ꝓcidebãt ei: ⁊ clama
bãt dicentes: Tu es filius dei. Et vehementer cō-
minabatur eis: ne manifeſtarent eum.

BEDA: Phariſei reputãtes in crimē q̄ ad verbū dn̄i
ſaluam q̄ languebãt extēdit dexterã: de voce ſaluatoris
fecerūt ↄſiliū. vn̄ dicit: Exeūtes aūt phariſei: ſtatim cū he
rodi. cō. fa. aduer. eum quō eū perderent. quaſi nō ipſoꝝ
q̄ſqꝫ maiora ſabbatis ageret: cibos portando: porrigen
do calicē: ⁊ cetera q̄ victui ſūt neceſſaria exequēdo. Neqꝫ
enī ille q̄ dixit ⁊ facta ſūt: ſabbato laboraſſe poterat ↄuin
ci. THEO. Herodiani aūt dicūt milites Herodis re-
gis. hereſis nanqꝫ quedã noua ſurrexerat: q̄ Herodē chri
ſtū eē dicebat. Prophetia. n. Jacob innuebat q̄ qn̄ deſice
rent principes de Juda: tūc Chriſtus veniret: ⁊ q2 Hero-
dis tpe nullus ſuperat iudaicoꝝ principū: ſʒ ipe ſolus re
gnabat alienigena exn̄s: q̄dã ipm eē Chriſtū putauerūt
⁊ hereſim ↄſtituerūt. Iſti g̃ cū phariſeis Chriſtū interfice
re conabant. BEDA: Vel herodianos Herodis tetrar
che miniſtros dicit: q̄ ꝓpter inimicitias q̄s coꝝ dn̄s ad-
uerſus Joannē habebat: etiã ſaluatorē quē Joannes pdi
cabat inſidijs pſequebant ⁊ odijs. Sequit: Jeſus aūt cū
diſ. ſu. ſeceſ. ad mare. q̄ſi homo fugiēs pſequētiū inſidias
q2 neqꝫ adhuc venerat hora paſſiōis eiꝰ: neqꝫ extra Hie
ruſalē fuit locus paſſiōis: vbi ⁊ exemplū dedit ſuis: ſi in
vna ciuitate pſecutionē paterēt i alterã fugiēdi. THEO.
Simul etiã ſecedit vt plurimis bn̄faciat ab ingratis re
cedēs: etenī multi ſecuti ſūt eū ⁊ ſanauit eos. Sequit enī:
Et multa turba a ga. tyri ⁊ Sidoni alienige. exn̄tes: vtili
tatē a Chriſto accipiūt: ꝓpinqui vero eius iudei. ſ. ipſum
pſequebant: ⁊ ſic nulla eſt ꝓpinquitatis vtilitas niſi ſimi
litudo bonitatis exiſtat. BEDA: Illi enī vidētes opa
virtutū eiꝰ: ⁊ verba doctrine audiētes: eū pſequebãt Illi
aūt opinione tm̄ ducti virtutū eius: ↄgeſto agmine pma-
ximo veniunt ad audiendū eū: opēqꝫ ſalutis flagitandã.
Unde ſequit: Et dixit diſcipulis ſuis vt in na. ſibi deſer.
THEO. Uide autem occultatam gloriam eius. etenī
ne lederet eum turba petit nauiculam: vt intrans in eam
conſeruetur illeſus. Sequit: Quotquot aūt ha. pla. ⁊ ſpi.
imun: cū illū vide. ꝓci ei. Plagas autem dicit infirmita-
tes. ipſe nanqꝫ deus nos vulnerat vt filios pater. BE-
DA: Procidebant ergo vtriqꝫ dn̄o: ⁊ q̄ habebãt plagas
infirmitatū corporaliū: ⁊ qui a ſpiritibus vexabant im-
mūdis: ſed infirmi ſimplici intentiōe obtinēde ſalutis. de
moniaci aūt vel potius in eis habitãtes demones vi di
uini timoris coacti: nō ſolū ad ꝓcidendū ei: verum etiã
ad confitendum eius maieſtatē cōpulſi. Unde ſequitur:
Et clama. di. Tu es filius dei. vbi miranda eſt arrianoꝝ
cecitas: qui poſt reſurrectiōis gloriã filiū dei negãt: quē
demones adhuc mortali carne indutū filiū dei ꝓfitent.
Sequit: Et vehe. cōmi. eis ne ma. eū. Peccatori enī dixit
deus: Quare tu enarras iuſticias meas? Prohibet ergo

dñm p̄dicare peccatoꝛ: neq̧ dum predicantē audit: ſeq̄-
tur errantē. improbus enī magiſter eſt diabolus qui fal-
ſa veris ſepe permiſcet: vt ſpūs veritatis teſtimoniū frau
dis obtegat. Ceteꝝ nō ſolū demones: ſed ⁊ a chriſto ſa-
nati: ⁊ apoſtoli ante paſſionē precipiunt reticere de illo:
ne diuina maieſtate p̄dicata paſſionis diſpenſatio differ
ret. Juxta allegoriā vero in hoc ꝙ dñs egreſſus de ſyna
goga ſeceſſit ad mare gentiū ſaluationē prefigurauit: ad
quas venire p̄ fidē relicta ob p̄fidiā iudea dignatus eſt.
Recte. n. diuerſis erroꝝ anfractibus iactate natiões iſta
bilitati pelagi cōparant. Multa aūt turba a diuerſis ꝓ-
uincijs ſecuta eſt eū: q̄ p̄dicantib᷒ aplis multas natiões
ad ſe veniētes benigne ſuſcepit. Nauicula vero dño i ma
ri deſeruiēs eccl̄ia eſt de gentibus ꝯgregata. ꝑpter turbā
aūt ne ſe cōprimat nauiculā aſcēdit: q̄ turbidas carnaliū
mentes fugiēs ad eos qui gloriā ſeculi ſpernūt venire ⁊
māſionē facere gaudet. Diſtat aūt inter ꝯprimere dñm ⁊
tangere. cōprimūt. n. eū carnalibus cogitationib᷒ aut fa-
ctis pacē turbāt in qua veritas manet. tāgit vero qui fidē
⁊ dilectionē eū ſuſcepit corde. vñ qui eū tetigerūt ſaluati
eſſe p̄hibent. THEO. Moraliter aūt herodiani. i. car
nales chriſtū interficere volūt. Herodes enī pelliceus in
terp̄tat. Qui vero de patria ſua egrediūt. i. a carnali ha
bitudine hi ſequūt Chriſtū: ⁊ eoꝝ plage curant. i. peccata
q̄ ꝯſcientiā vulnerāt. Jeſus aūt in nobis eſt rō que p̄cipit
vt nauicula noſtra. i. corpus ei deſeruiat: ne rationē tur
bationis opprimāt rerum.

Et aſcendens in montem vocauit ad ſe quos vo-
luit ipſe. ⁊ venerunt ad eum: ⁊ fecit vt eſſent. xij. cū
illo: ⁊ vt mitteret eos predicare. ⁊ dedit illis pote
ſtatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia.
Et impoſuit Simoni nomē Petrus: ⁊ Jacobū
ȥebedei: ⁊ Joannē fratrē Jacobi: ⁊ impoſuit eis
nomina boanerges: quod eſt filius tonitrui: ⁊ An
dreā ⁊ Philippū ⁊ Bartholomeū ⁊ Matthe
um ⁊ Thomā ⁊ Jacobū alphei ⁊ Thadeū: ſimo
nem chananeū ⁊ Judam ſcarioth q̄ tradidit illū.

BEDA: Poſtq̄ nephandos ſpūs ſe p̄dicare ꝓhibuit:
elegit ſcōs q̄ ⁊ imundos ſpūs eijcerēt: ⁊ euāgeliū p̄dica-
rēt. vñ dr̄: Et aſcē. in mō. vo. ad ſe q̄s vo. ipſe. THEO.
Lucas aūt dicit ꝙ aſcēdit ad orandū. poſt miraculoꝝ. n.
oſtēſionē orat docēs nos ꝙ oꝫ grās agere cū ꝯſequimur
aliquid boni: ⁊ hoc diuine v̄tuti appropriare. CHRY.
Prelatos etiā eccl̄ie inſtruit in orationibus pnoctare an
teq̄ ordinationē faciāt vt eoꝝ officiū nō fruſtret. Cū ergo
ſm̄ Lucā dies factus eēt vocauit quos voluit. Erāt enim
plures q̄ eū ſequebāt. BEDA: Nō enī illoꝝ electionis
ac ſtudij: ſ; diuine erat dignatiōis ⁊ grē: vt in apoſtolatū
vocarent. Mons etiā ille in quo aplos dñs elegit altitu-
dinē deſignat iuſticie: in qua erāt inſtituēdi: ⁊ quā erāt ho
minibus p̄dicaturi. HIERO. Uel Chriſtus ſpiritaliter
mons eſt ex quo aque viue fluunt: lac in paruuloꝝ ſalute
p̄parat: pinguedo ſpiritalis agnoſcit: ⁊ quicq̄d ſume bo-
nū credit: in montis iſtius eſt gratia ꝯſtitutū. In montē er
go vocant excelſi meritis ⁊ verbis: vt locus cōgruat me
ritis altis. Sequit: Et ve. ad eū ⁊ fe. vt eſſent. xij. cū illo: ⁊
vt mit. eos p̄dicare. Spēm enī Jacob dilexit dñs: vt ſint
ipſi ſup thronos. xij. iudicātes. xij. tribus Jſrael: qui etiā
trini ⁊ quaterni circa tabernaculū dñi excubāt: ⁊ ſancta
domini verba humeris operū portant. In hoc enī ſacra-
mento quondā filij Jſrael circa tabernaculū caſtrameta
bant vt ex omni parte p̄ quadrū trine tribus manerent.
Ter aūt q̄tuor. xij. faciūt: ⁊ ter q̄terni ad predicandū ſunt
miſſi apl̄i: vt per vniuerſas q̄drati orbis plagas baptiȥa
rēt gētes in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Sequit: Et dedit
illis poteſtatē cu. inf̄r. ⁊ eijci. de. vt. ſ. ꝓmiſſoꝝ celeſtiū ma

gnitudine atteſtaret magnitudo factoꝝ: ⁊ noua facerēt q̄
noua p̄dicarēt. THEO. Numerat aūt aploꝝ noīa: vt
ꝑpter falſos aplos euitādos ſint noti ⁊ veri. ⁊ iō ſequit:
Et impo. Simo. no. Petrus. AVG. De cō. euā. Nullus
aūt putet nūc accepiſſe Simonē nomē vt petrus vocaret
ne ſit ꝯtriū Joanni q̄ lōge aū dictū eē illi cōmemorat: Tu
vocaberis Cephas: qđ interp̄tat Petrus. Marc᷒ aūt re
capitulādo hoc cōmemorauit. Cū. n. vellet noīa. xij. apo
ſtoloꝝ enumerare: ⁊ neceſſe haberet Petrū dicere: breuit̄
inſinuare voluit ꝙ nō hoc antea vocaret: ſ; h̄ ei dñs no-
uū impoſuerit. BEDA: Ideo aūt dñs voluit eū p̄us alit̄
vocari: vt ex ipa cōmutatiōe noīs ſacrm̄ ꝯmēdaret. ideꝫ
ē q̄ grece ſiue latine Petrus qđ ſyriace Cephas: ⁊ i vtraq̧
lingua nomē a petra deriuatū eſt. nec dubiū q̄n illa de q̄
Paulus ait: Petra aūt erat Chriſtus. nā ſicut lux v̄a erat
⁊ Chriſt᷒ donauit aplis vt lux mūdi vocēt: ſic ⁊ Simoni
q̄ credebat in petrā Chriſtus petre largitus eſt nomen.
HIERO. De obediētia autem quā Simon ſignificat
aſcenditur ad agnitionem quam ſignificat Petrus. Se-
quitur: Et Jacobum ȥebe. ⁊ Jo. fra. Ja. BEDA: Sub-
audit: a ſupioribus vocauit ad ſe aſcendēs in mōte. HIE
RO. Jacobū ſ. qui ſupplātata h; tota deſideria carnis
⁊ Joannē q̄ grā accepit: qđ alij p̄ laborē tenēt. Sequit: Et
impo. eis noīa boanerges. CHRY. Filios quidē ȥebe
dei ſic noīat ꝑpter hoc ꝙ magna ⁊ clara diuinitat̄ edicta
debebāt orbi terre diffundere. HIRO. Uel p̄ hoc triū
ſupioꝝ ſublime oñdit meritū: q̄ in mōte merēt audire to
nitruū p̄ris p̄ nubem de filio tonātis: Hic eſt fili᷒ me᷒ di-
lectus. vt ⁊ ipi p̄ nubē carnis: ⁊ in ignē verbi q̄ſi fulgura i
pluuiā in terris ſpargerēt: qm̄ dñs fulgura in pluuiā fecit
vt extinguat miſericordia qđ iudiciū vrit. Sequit: Et An
dreā. qui viriliter vim facit pditioni: ⁊ vt riſum mortis
in ſe ſemper habeat ⁊ anima eius ſit ſemper in manibus
ſuis. BEDA. Andreas enim grecum nomen eſt: ⁊ in-
terp̄tat virilis: ab arach qđ eſt vir: q̄ viriliť dño adheſit
Sequit: Et Philiphū. HIERO. Qui eſt os lāpadis q̄
illuminare pōt ore qđ corde ꝯcepit: cui dedit dñs aptio-
nē oris illuminātis. Scim᷒ hūc modū locutionis ꝓpriū
eē diuinaꝝ ſcripturaꝝ ꝙ hebrea noīa ad aliqđ myſteriū
ſignificatiōis ſūt poſita. Sequit: Et Bartholomeū. q̄ eſt
filius ſuſpēdentis aq̄s: illius. ſ. q̄ dixit: Et mādabo nubi
bus meis ne pluāt ſup eū imbrē. Nomē v̄o filij dei p̄ pa-
cem ⁊ dilectionē acq̄rit inimici. Beati. n. pacifici: qm̄ filij
dei ſūt. Et diligite inimicos v̄ros vt filij dei ſitis. Sequit
Et Mattheū. q̄ eſt donat᷒ cui donat a dño: vt nō ſolū re
miſſionē peccatoꝝ adipiſcat ſ; numero aſcribat aploꝝ:
Et Thomā. q̄ eſt abyſſus: multa. n. ꝓfunda ſciētes dei nu
mine ꝓferūt. Sequit: Et Jacobū Alphei. i. docti vł mille
ſimi: cui᷒ a latere cadent mille. h̄ alter Jacob᷒ ē: cui collu-
ctatio nō eſt aduerſus carnē ⁊ ſanguinē: ſ; aduerſus ſpi
ritales neq̄tias. Sequit: Et Thadeū. is eſt corcul᷒. i. cor
dis cultor q̄ ꝯſeruat corſuū oi cuſtodia. BEDA. Tha
deus aūt ipe eſt quē Lucas i euāgelio ⁊ in actib᷒ aploꝝ
iudā iacobi noīat. erat enī frater iacobi fratris dñi vt ipe
i epiſtola ſua ſcripſit. Sequit: Et Simonē chananeū ⁊ iu
dam ſcarioth q̄ tradidit illū. Hoc cū additamēto poſuit
diſtinctionē Simonis Petri ⁊ iude Jacobi. Simon aūt
chananeus dicit ab chana vico galilee: Judas aūt ſcari
oth a vico in quo ortus eſt: aut ex tribu iſachar dicitur.
HIERO. Quomō iter apoſtolos ꝯputat: vt diſcam᷒
ꝙ deus nō repellit aliquē ꝑpter futurā maliciā ſed pro-
pter p̄ſentē virtutē dignū facit haberi. HIERO. Si-
mon aūt ponens triſticiā interpretat. Beati nanq̧ qui lu
gent nūc: qm̄ ipſi ꝯſolabunt. Chananeus aūt. i. ȥelotes di
cit quē ȥelus domus dei comedit. Judas autem ſcarioth
eſt qui nō delet peccatum ſuū per pniam. iudas. n. confi-
tens vel glorioſus interpretatur: ſcarioth autē memoria
mortis. Sūt aūt confeſſores multi in eccleſia ſuperbi et
glorioſi: vt ſimon magus ⁊ arrius ⁊ ceteri heretici: quo-

rū memoꝛia moꝛtalis ideo in eccleſia celebꝛat̃ vt euitet̃.
¶ Et venīūt in domū: ⁊ ꝯuenit iteꝝ turba: ita vt
nō poſſent neqꝫ panē manducare: ⁊ cū audiſſent
ſui: exierūt tenere eū. Dicebāt. n. quoniā in furoꝛē
verſus eſt. Et ſcribe q ab hieroſolymis deſcende-
rant dicebant: quoniam beelçebub habet: ⁊ quia
in pꝛincipe demonioꝛum eijcit demonia.

BEDA: Electos in mōte apoſtolos dn̄s ad domū re-
ducit qſi eos admonens: vt poſt acceptū apl̄atus gradū
ad ꝯſciētiā ſuā redeant. vnde dicit̃: Et venīūt in domū ⁊
ꝯuenit iteꝝ turba: ita vt nō poſſēt neqꝫ pa. mā. CHRY.
Ingrate quidē erant pꝛincipū multitudines: quos ipedit
a cognitiōe elatio: grata vero ppl̄i multitudo venit ad ie
ſum. BEDA: Quā beata vero frequētia turbe ꝯfluentī
cui tantu fuit cure ad obtinendā ſalutē: vt auctoꝛi ſalutis
cū his q̄ ſecū erāt: nec veſcēdi quidē hoꝛa libera maneret
ſed quē turba frequētat externa: hūc ꝓpinquoꝝ eſtimatio
paruipēdit. Sequit̃. n. Et cū audi. ſui exi. te. eū. Quia. n.
altitudinē ſapiētie quā audiebāt capere nō poterāt: qſi i
alieno eū ſenſu locutū eſſe credebāt. vn̄ ſequit̃: Dicebant
enī quoniā in fur. ver. eſt. THEOPHI. Ideſt demo-
niū hꝫ ⁊ furit: ⁊ iō eū tenere volebāt vt incarcerarēt tāq̄
demoniacū. Et quidē ſui hoc volebāt. i. ꝓpinqui: foꝛte
cōpatriote ei⁹ vel fratres eius. Stulta aūt fuit inſania q̄
tantoꝝ miraculoꝝ diuine ſapiētie factoꝛē i furiā verti cō
cipiūt. BEDA: Multū aūt diſtat inter eos q̄ verbū dei
ꝓ mētis tarditate nō intelligūt: q̄les fuerūt de q̄bus di-
ctū ē: ⁊ eos q̄ hoc qđ intelligūt de induſtria blaſphemāt
de quib⁹ ſubdit̃: Et ſcribe q̄ ab hiero. deſcē. dicē. qm̄ be-
elçe. habet. Que enī negare nequiuerāt: ſiniſtra interꝑta-
tiōe ꝑuertere laboꝛāt: qſi nō deitatiſ opa eſſent: ſꝫ imūdiſ
ſimi ſpūs. i. beelçebub: q̄ deus erat acharon. Nā beel. q̄-
dē ipe ē bael: çebub aūt muſca vocat̃. Beelçebub ğ. i. vir
muſcaꝝ iterꝑtat̃. ob ſoꝛdes imolati cruoꝛi ex cui⁹ ſpurciſ
ſimo ritu ꝑncipē demonioꝝ eū nominabāt cū ſubdūt: Et
q: i pꝛin. de. eijcit demonia. HIER. Myſtice aūt dom⁹
ad quā venīūt ꝑmitiua eſt eccleſia. Turbe q̄ impediūt ꝑa
nē manducari: pctā ⁊ vitia ſūt: q: q̄ mādućat idigne: iudi
ciū ſibi māducat ⁊ bibit. BEDA: Scribe etiā ab hiero
ſolymis deſcēdentes blaſphemāt. Turba vō ab hieroſo
lymis veniēs ſecuta eſt dn̄m: ⁊ ab alijs regionibus iude
oꝛū ſiue gētiū: q: ſic erat paſſiōis tp̄s futuꝝ: vt turba illū
ppl̄i iudeoꝝ cū palmiſ ac laudib⁹ hieroſolymā ꝑduceret
gentiles videre deſiderarent: ſed ſcribe ⁊ phariſei de ei-
us moꝛte tractarent.

¶ Et ꝯuocatis eis: i pabolis dicebat illis: Quō
pōt ſathanas ſathanā eijcere? Et ſi regnū in ſe di-
uidat̃: nō pōt ſtare regnū illud. Et ſi dom⁹ ſupꝛa
ſemetipam diſpartiat̃: nō pōt domus illa ſtare. Et
ſi ſathanas ꝯſurrexerit in ſemetipm̄: diſpartitus ē
⁊ nō poterit ſtare: ſꝫ finē hꝫ. Nemo pōt vaſa foꝛ-
tis in domū ingreſſus diripe niſi pꝛius foꝛtē alli-
get: ⁊ tūc domū ei⁹ diripiet. Amē dico vobis qm̄
oīa dimittent̃ filijs hoīuꝫ peccata ⁊ blaſphemie q
bus blaſphemauerint. q aūt blaſphemauerit i ſpi
ritūſanctū nō hꝫ remiſſionē in eternū: ſꝫ reus erit
eterni delicti: quoniā dicebāt: ſpiritū imundū hꝫ.

¶ CHRY. Poſita blaſphemia ſcribaꝝ: dn̄s oñdit ipoſ
ſibile foꝛe qđ dicebāt: ſuā ꝓbationē exēplo ꝯfirmās. vn̄
dicit: Et cō. eis in pa. di. illis: Quō pōt ſa. ſat. eijcere. qſi
diceret: Regnū ꝯtra ſe inteſtino bello diuiſum: neceſſe eſt
deſolari. Quod ⁊ in domo ⁊ in ciuitate videt̃. Quocir-
ca etſi ſathane regnū in ſeipm̄ diuiſū eſt: ita q̄ ſathanas
ab hoībus repellat ſathanā: deſolatio regni demonū ap

ꝓpinquauit. regnū aūt eoꝝ eſt i hoc q̄ hoīes ſubditos
tenēat. Si igit̃ ab hominib⁹ pellunĩ: hoc nō eſt aliud q̄ re
gnū eoꝝ diſſolui. Si aūt adhuc in hoībus tenēt ꝑtātem
manifeſtū eſt q̄ regnū maligni adhuc ſtat: ⁊ nō eſt ꝯ ſeipꝫ
diuiſū. GLO. Et q: iam oñdit exēplo q̄ demō demonē
nō expellit: oñdit quō poſſet expelli: dicēs: Nemo poteſt
va. foꝛ. HIER. Exemplū tale eſt: foꝛtis eſt demon: va-
ſa eius ſūt hoīes in q̄bus recipit̃. Niſi ergo q̄s pꝛius vin
cat demonē ⁊ alliget: quō vaſa ei⁹. i. demoniacos ab eo
diripiet? Sic ⁊ ego q̄ diripio vaſa eius. i. libero hoīes a
demoniaca paſſiōe: pꝛius alligo demones ⁊ ſupero eos
⁊ inimic⁹ eoꝝ ſū. Quō ergo dicitis q̄ beelçebub habeo
⁊ demonū amicus exn̄s demonia eijcio? BEDA: Alli-
gauit etiā dn̄s foꝛtē. i. diabolū: hoc eſt electoꝝ ſeductiōe
cōpeſcuit: ⁊ ingreſſus in domū. i. in mūdū: domū ei⁹ ⁊ va
ſa. i. hoīes diripuit: q: ereptos a diaboli laqueis eccleſie
ſue adunauit. Uel domū eius diripuit: q: oēs mūdi ꝑtes
q̄bus olim hoſtis dominabat̃ antiqu⁹ apoſtolis eoꝝq;
ſucceſſoꝛibus diſtribuit: vt ppl̄os ad viam vite conuer-
terent. Oñdit aūt dn̄s q̄ grande ſcelus cōmitterent: q̄ hoc
qđ dei eſſe cognouerant: diaboli eſſe clamabant cū ſub-
dit: Amē dico vobis: qm̄ omnia dimit. fi. ho. pec. ⁊ blaſ.
quibus blaſphe. Omnia quidē peccata ⁊ blaſphemie nō
paſſim dimittunt̃ oībus hominibus: ſed his qui dignaꝫ
ꝓ erroꝛibus ſuis in hac vita pn̄iam egerint: ⁊ ſic neqꝫ vl
lum habet locū. vl̄ Nouatus nō penitētibus qui in mar-
tyrio lapſi ſūt: veniā neget eſſe tribuendā: vl̄ Oꝛigenes q̄
aſſerit poſt iudiciū vniuerſale tranſactis lꝫ ſeculoꝛū vo-
luminibus cūctos peccatoꝛes veniā peccatoꝝ eſſe cōſe-
cuturos: cuius erroꝛē ſequētia dn̄i verba redarguūt cū
ſubdit̃: Qui aūt blaſph. i ſpiritūſanctū nō hꝫ remiſſionē
in eternū. CHRY. Et quidē blaſphemiā q̄ circa eū erat
excuſationē habere dicit: quia tunc videbat̃ homo deſpe
ctus ⁊ infimi generis: ſed iniuria dei remiſſionē nō habet
Blaſphemia aūt in ſpiritūſanctū cōtra deū fit. Eſt enim
ſpiritusſancti operatio regnū dei: ⁊ propter hoc irremiſ
ſibilē dicit eſſe ſpiritusſācti blaſphemiā. Pꝛo eo aūt qđ
hic ſubdit̃: Sed erit reus eterni delicti. alius euangeliſta
dicit: Neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro. Per qđ intelligit
iudiciū qđ eſt ſꝫm legē ⁊ futurū. Cū enī lex maledicentem
deū occidi iubeat: in hoc legis ſecunde excuſationē non
habet. omnis aūt qui baptiçat̃ extra hoc ſeculū fit. Late-
bat aūt iudeos remiſſio que fit per baptiſmū. Qui ergo
miracula ⁊ demonū eiectionē que ſolū ſūt ꝓpꝛia ſpiritus-
ſancti: demoni appꝛopꝛiat: nulla excuſatio ſibi de blaſ-
phemia relinquet̃. Sed neqꝫ blaſphemia talis: cū ſit ꝯtra
ſpiritūſanctū remitti videt̃. vnde exponens: ſubdit: Qm̄
dicebāt: Spiritū habet imundū. THEOPHI. Eſt au-
tem intelligendū q̄ veniā nō ꝯſequent̃ niſi peniteat. Cum
vero in carne chꝛiſti ſcandaliçant̃ etiaꝫ ſi non peniterent
aliquid excuſationis habebant: ⁊ remiſſionis aliquid cō
ſequebantur. HIERO. Uel hoc dicit quia non merebi-
tur penitentiā agere vt recipiatur qui chꝛiſtū intelligens
pꝛincipem demonioꝛum eſſe dicebat. BEDA: Neqꝫ
tamen hi qui ſpiritumſanctū nō eſſe deum credunt: irre-
miſſibilis blaſphemie crimine tenent̃: quia non inuiden-
tia diabolica: ſed humana ignoꝛantia ducti hoc faciunt.
AUG. de verbis domini: Uel ipſa impenitētia eſt blaſ
phemia ſpiritusſancti que non remittetur. Contra enim
ſpiritumſanctum quo peccata dimittuntur: verbum di-
cit ſiue cogitatione ſiue lingua: qui ſibi coꝛ impenitens
theſauriçat. Subiungit autem quoniā dicebant ſpiritum
imundū habet: vt oſtenderet hinc fuiſſe exoꝛtam cauſam
vt hoc diceret: eo q̄ dicerent eum in beelçebub demo-
nem expellere: non quia eſſet blaſphemia que non remit-
titur: cum ⁊ hoc remittatur ſi recta penitentia conſequa-
tur: ſed hinc cauſa extitit vt a domino illa ſententia pꝛo-
ferretur facta mentione ſpiritus imundi quē aduerſus ſe
ipſum diuiſum dn̄s oſtendit propter ſpiritūſanctuꝫ: qui

etiã quos colligit efficit indiuiſos: peccata que aduerſus
ſe diuiſa ſũt dimittẽdo: cui dono remiſſiõis nõ reſiſtit: ni
ſi q̃ duritiã cordis ĩpenitẽtis habuerit. Nã alio loco di-
xerũt iudei de dño q̃ demoniũ haberet: nec tñ ibi aliq̃d
dixit de blaſphemia ſpũſſancti: qm̃ nõ ita obiecerũt ſpm̃
ĩmundũ: vt in ſe diuiſus ex ore eorũ poſſet oſtendi ſicut
beelzebub: a quo demones eijci poſſe dixerunt.

Et venerũt mater eius ⁊ fratres: ⁊ foris ſtãtes
miſerũt ad eũ: vocãtes eũ. Et ſedebat circa eũ tur-
ba ⁊ dicũt ei: Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris q̃-
rũt te. Et rñdẽs eis ait: Que ẽ mater mea ⁊ fratres
mei? Et circũſpiciẽs eos q in circuitu eiuſ ſedebãt
ait: Ecce mr̃ mea ⁊ fratres mei. Qui eñi fecerit vo
lũtatẽ dei: hic frater me⁹: ⁊ ſoror mea ⁊ mr̃ mea ẽ.

THEO. Qr̃ ꝓpinqui dñi venerãt tenere eũ tanq̃ in fu
riã verſũ: mr̃ ei⁹ amoris cõpaſſione coactã venit ad ipz
vñ dr̃: Et venerũt mr̃ ei⁹ ⁊ fratres: ⁊ foris ſtãtes miſerũt
ad eũ vocãtes eũ. CHRY. Ex hoc aũt manifeſtũ fit q̃
nõ ſemꝑ cũ eo erãt fratres eius ⁊ mr̃: q: vt dilectus erat
ad eũ ꝓpter reuerẽtiã ⁊ affectũ veniũt de foris expectã-
tes. vñ ſequit̃: Et ſedebat circa eũ turba ⁊ dicunt ei: Ecce
mr̃ tua ⁊ fratres tui foris querũt te. BEDA: Fratres dñi
nõ filij ſꝑ ṽginis marie iuxta heluidiũ: Nec filij Ioſeph
ex alia vxore iuxta quoſdã putãdi ſũt: ſz eius poti⁹ intel-
ligẽdi ſunt eẽ cognati. CHRY. Alter aũt euãgeliſta dicit
q̃ fratres ei⁹ nõdũ credebat in eũ: Cui ↄuenit qđ h̃ dr̃: q̃
eũ q̃rebãt de foris expectãtes. ⁊ ſm̃ eandẽ intẽtionẽ dñs
eoꝝ nõ ſicut ꝓpinquoꝝ meminit. vñ ſequit̃: Et rñdẽs eis
ait: Que ẽ mr̃ mea ⁊ fratres mei? Hoc aũt nõ dixit matrẽ
⁊ fratres oio reprobãdo: ſz oñdẽs ſuꝑ omnẽ cognationẽ
tẽporalẽ oportet ꝓpriã aiaz p̃honorare. vñ ↄuenienter h̃
dr̃ his q̃ vocabãt ad ꝓpinquoꝝ collocutionẽ: q̃ſi ad ali-
q̃d vtili⁹ q̃ ſit doctrina ſalutis. BEDA: Rogat⁹ ğ offi-
cio verbi diſſimulat egredi: nõ materne refutãs obſequiũ
pietatis: ſz paternis ſe myſterijs amplius q̃ maternis de
bere mõſtrat affectibus. Nec iniurioſe fratres ↄtẽnit: ſed
opus ſpiritale carnis cognationi p̃ferẽs: religioſorẽ cor-
diũ copulã docet eſſe q̃ corpoꝝ. vñ ſequit̃: Et circũſpic.
eos q̃ in circu. ei⁹ ſedebãt ait: Ecce mr̃ mea ⁊ fratres mei

CHRY. In quo dñs oñdit q̃ oportet eos q̃ fidei ſunt
ꝓpinq̃ pre oib⁹ ↄſanguineis honorare. Ieſu quidẽ aliq̃s
mr̃ efficit̃ p̃dicãdo: q̃ſi eñi parit dñm quẽ cordi audiẽtis
infuderit. HIERO. Sciamus aũt nos eẽ fratres ei⁹ ⁊
ſorores: ſi voluntatẽ p̃ris ĩpleuerimus: ⁊ coheredes ſim⁹
eius. vñ ſequit̃: Qui. n. fecerit volũtatẽ dei: hic frater me⁹
⁊ ſoror mea ⁊ mater eſt. THEO. Nõ ergo negãs ma-
trẽ hoc dixit: ſed oñdẽs q̃ nõ ſolũ eſt digna honore ꝓp̃
hoc q̃ genuit chriſtũ: ſz ⁊ ꝓpter omnẽ aliã virtutẽ. BE-
DA: Myſtice aũt mr̃ ⁊ fratres ieſu ſunt ſynagoga ex cu
ius carne eſt edit⁹ ⁊ ppl̃s iudeoꝝ: q̃ ſaluatore intus docẽ
te: veniẽtes intrare nequeũt cũ ſpiritaliter itelligere dicta
nequeũt. Preoccupãs aũt turba ingredit̃: q: differẽte iu-
dea: gẽtilitas fluxit ad chriſtũ. foris eñi ſtãtes volũt dñz
videre cognati ipſi⁹: cũ iudei ſe ad cuſtodiã lr̃e foris fixe
rũt: ⁊ chriſtũ poti⁹ ad carnalia docẽda cogunt exire q̃ ſe
ad diſcẽda ſpiritalia ↄſentiunt ingredi. Si ğ foris ſtãtes
nec ipſi agnoſcũt parẽtes: queãdmodũ nos agnoſcemur
ſi foris ſtemus. intus. n. eſt verbũ: int⁹ ẽ lumẽ. .IIII.

T iteꝝ cepit docere ad mare: ⁊ ↄgregata
eſt ad eũ turba multa: ita vt in nauim aſcẽ
dẽs ſederet in mari. ⁊ oĩs turba circa ma
re ſuꝑ terrã erat: ⁊ docebat eos in ꝑabolis multa
⁊ dicebat illis in doctrina ſua: Audite: Ecce exijt
ſeminãs ad ſeminãdũ. Et dũ ſeminat aliud ceci-
dit circa viã: ⁊ venerũt volucres celi ⁊ comederũt
illud. Aliud vero cecidit ſuꝑ petroſa vbi nõ habu
it terrã multã: ⁊ ſtatim exortũ eſt: qm̃ nõ hẽbat al
titudinẽ terre: ⁊ qñ exortus eſt ſol exeſtuauit: ⁊ eo
q̃ nõ hẽbat radicẽ exaruit. Et aliud cecidit in ſpi-
naſ: ⁊ aſcẽderũt ſpine ⁊ ſuffocauerũt illud ⁊ fructũ
nõ dedit. Et aliud cecidit in terrã bonaz: ⁊ dabat
fructũ aſcẽdentẽ ⁊ creſcẽtẽ: ⁊ afferebat vnũ triceſi-
mũ: ⁊ vnũ ſexageſimuz: ⁊ vnũ centeſimũ. Et dice
bat: Qui hz aures audiẽdi audiat. Et cũ eẽt ſingu
laris: interrogauerũt eũ hi q cũ eo erãt duodeciz
ꝑabolã. Et dicebat eis: Vobis datũ eſt noſſe my
ſteriũ regni dei: ill' aũt q foriſ ſũt ĩ ꝑabolis oĩa ſiũt
vt vidẽtes videãt: ⁊ nõ videãt: ⁊ audiẽtes audiãt ⁊
nõ itelligãt: neqñ ↄuertant̃ ⁊ dimittãt̃ eis pc̃ã. Et
ait ill': Neſcitis ꝑabolã hãc: Et quõ oẽs ꝑabolas
cognoſcetis? Qui ſeminat: ṽbũ ſeminat. Hi aũt ſũt
q circa viã vbi ſeminat̃ verbũ: ⁊ cũ audierint ↄfe-
ſtim venit ſathanas ⁊ aufert verbũ qđ ſeminatũ ẽ
in cordibus eoꝝ. Et hi ſũt ſimiliter q ſuꝑ petroſa
ſeminant̃: q cũ audierĩt verbũ: ſtatim cũ gaudio
accipiũt illud ⁊ nõ habẽt radicẽ in ſe: ſz tp̃ales ſũt
deinde orta tribulatiõe ⁊ p̃ſecutiõe ꝓpter verbũ
ↄfeſtim ſcãdaliçant̃. Et alij ſũt q in ſpinis ſeminãt̃
Hi ſũt q ṽbũ audiunt ⁊ erumne ſeculi ⁊ deceptio
diuitiarũ: ⁊ circa reliq̃ ↄcupiſcẽtie introeũtes ſuf-
focãt verbũ ⁊ ſine fructu efficit̃. Et hi ſũt q ſuꝑ ter
ram bonã ſeminati ſunt q audiunt verbũ ⁊ ſuſci-
piunt ⁊ fructificant: vnũ triceſimũ: ⁊ vnum ſexage
ſimum: ⁊ vnum centeſimum.

THEO. Licet matrẽ dñs ſupius negligere videret̃: tñ
reueret̃ eã. Propter eã nãq3 egredit̃ circa mare. vñ dicit̃:
Et iteꝝ cepit ieſus docere ad mare. BEDA: Si eñi euã
geliũ Matthei inſpicim⁹ patet hãc doctrinã dñi ad ma
re eadẽ die qua ſupiorẽ in domo celebratũ eſſe ſermonẽ.
terminato. n. p̃mo ſmone ↄtinuo ſubiũxit matthe⁹ dicẽs
In illo die exiẽs de domo ſedebat ad mare. HIERO.
Cepit aũt docere ad mare vt locus docẽdi indicet audi-
tores amaros fuiſſe ⁊ inſtabiles. BEDA: Relicta etiam
domo cepit docere ad mare: q: relicta ſynagoga ad col-
ligendã ꝑ apoſtolos ppl̃i gentilis multitudinẽ venit. vñ
ſequit̃: Et ↄgre. eſt ad eũ turba mul. ita vt in nauẽ aſcẽdẽs
ſederet in mari. CHRY. Quod nõ ſine cã factũ oz in-
telligi: ſed vt poſt ſe neminẽ dimitteret: ſz oẽs auditores
ante faciẽ haberet. BEDA: Prefigurabat aũt hec nauis
eccleſiã in medio nationũ edificãdã: in qua dñs dilectaz
ſibi cõſecrat manſionẽ. Sequit̃: Et dicebat illis in para.
mul. HIERO. Parabola eſt reꝝ natura diſcrepantiũ
ſub aliqua ſimilitudine facta cõparatio. Greco eñi voca-
bulo dicit̃ ſimilitudo: quando illud qđ intelligi volumus
per cõpationes aliquas indicam⁹. Sic eñi ferreũ quẽpi-
am dicimus: quãdo duꝝ ac fortẽ deſideramus intelligi:
cũ velocem ventis aut auibus cõparamus. Loquit̃ aũt
turbis in parabolis more ꝓuidentie ſue: vt qui celeſtia
capere nõ poterãt: per ſimilitudinẽ terrenã audita perci-
pere potuiſſent. CHRY. Erigit eñi per parabolã audi
entiũ mentẽ vt manifeſtiorẽ ſermonẽ faceret reſ viſui oñẽ
dens. THEO. Et vt attentiores faceret auditores pri-
mam parabolam proponit de ſemine quod eſt verbum
dei. vnde ſequitur: Et dicebat illis in doctrina ſua: non
moyſi: non prophetarum: quia ſuum predicat euangeli-
um. Exijt ſeminãs ad ſeminãdũ. Seminãs aũt chriſt⁹ ẽ.